

**ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА,
КРИМІНОЛОГІЇ ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

ГОСПОДАРЕНКО В. М.,
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
(Криворізький навчально-науковий
інститут Донецького державного
університету внутрішніх справ)

УДК 343.2/.7.01+343.9 (73)
DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.6.29>

**ТОМАС ДЖЕФФЕРСОН І ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ США**

В статті аналізується державна кримінально-правова політика батьків-засновників Сполучених Штатів, у витоків якої перебував третій президент молодшої американської буржуазної республіки. Доводиться, що зміст кримінальної політики був сформульований Джефферсоном в Декларації незалежності США, Законопроекті про розподіл злочинів і покарань, Нотатки про штат Вірджинія та інших джерелах права Америки під час становлення її внутрішньої та зовнішньої політики. Доводить, що на початку державоутворення Сполучених Штатів Америки батьки – засновники американської держави вже продумували стратегію становлення кримінальної політики. Яка вже мала цілі і задачі, стратегію реалізації, яка дозволяє вести ефективну боротьбу зі злочинністю. А також, через кримінальну політику реалізовувати інші задачі внутрішньої політики федерального уряду.

Відомо, що відправною точкою про суть кримінальної політики для Джефферсона слугували відомі твори італійських просвітників Ч.О. Беккарія («Злочини і покарання») і Е. Ваттеля («Право народів, або принципи природного права, що застосовуються до поведінки і справ націй і суверенів»). Проте в основі роздумів Джефферсона перебував історичний досвід кримінальної політики, накопичений Америкою під час перебування під юрисдикцією Британської імперії. Вивчаючи багатий досвід Британської імперії, Томас Джефферсон встановив, що кримінальна політика відіграє велике значення в житті держави та суспільства. Тому він довів, що політика протидії злочинності за цим великим американським мислителем – це ідеологія, заснована на пануючих у суспільстві на відповідному етапі його історичного розвитку сукупності ідей, поглядів, уявлень про те, якою повинна бути за своїм характером і змістом діяльність держави щодо злочинності і злочинців, на яких засадах, в ім'я яких цілей, якими методами і засобами, за якими основними напрямками і в яких формах вона повинна бути реалізованою, та являти собою напрямок діяльності держави, пов'язаний з розробкою і реалізацією стратегії і тактики (генеральної лінії) організованого опору злочинності та іншим правопорушенням.

Ключові слова: *Війна за незалежність США, Томас Джефферсон, батьки засновники, державна кримінальна політика.*

Gospodarenko V. M. Thomas Jefferson and the formation of state criminal policy of the USA

The article analyzes the state criminal law policy of the founding fathers of the United States, at the origins of which was the third president of the young American bourgeois republic. It is proven that the content of this policy was formulated by Jefferson in the US Declaration of Independence, the Bill on the Distribution of Crimes and Punishments, Notes on the State of Virginia, and other sources of American law during the formation of its domestic and foreign policy. Proves that at the beginning of creation of the United States of America, founding fathers of the United States, already thought over strategy of becoming of criminal politics. As there is already a small goal and purpose, an implementation strategy that allows for an effective fight against malignity. And also, through criminal policy, implement other internal policy requirements of the federal government.

It is known that the starting point for the essence of criminal policy for Jefferson was the well-known works of Italian educators C.O. Beccaria ("Crimes and Punishments") and E. Vattel ("The Law of Nations, or the Principles of Natural Law Applied to the Conduct and Affairs of Nations and Sovereigns"). However, at the heart of Jefferson's thinking was the historical experience of criminal policy accumulated by America during its stay under the jurisdiction of the British Empire. Studying rich experience of British Empire, Thomas Jefferson set that criminal politics, plays a large value life of the state and society. Therefore, he proved that the policy of combating crime, according to this great American thinker, is an ideology based on the prevailing in society at the appropriate stage of its historical development of a set of ideas, views, ideas about what should be the nature and content of the state's activity in relation to crime and criminals, on what grounds, in the name of what goals, by what methods and means, according to what main directions and in what forms it should be implemented should be a direction of state activity related to the development and implementation of strategy and tactics (general line) of organized resistance to crime and other offenses.

Key words: *War of Independence of the USA, Thomas Jefferson, founding fathers, state criminal policy.*

Вступ. Відомо, що формування правової політики у сучасній демократичній державі становить об'єктивну необхідність, адже її здійснення визначає зміцнення інститутів правової держави, конкурентоспроможної ринкової економіки, забезпечення реалізації прав і свобод людини та громадянина. Нині особливого значення набуває правова галузь політики, оскільки саме вона забезпечує цивілізовану реалізацію всіх інших її видів.

У формуванні та реалізації правової політики більшою чи меншою мірою беруть участь усі суб'єкти політико-правового життя будь якої демократичної і правової держави, серед яких особливої уваги з цього приводу заслуговує лідер цивілізованого світу США. І це тому, що досвід тривалого історичного розвитку державно-правової політики являє собою зразок для вирішення найважливіших проблем суспільного розвитку в Україні.

Правова політика американської держави проявляє себе як засіб впливу на масову суспільну свідомість, який завжди ґрунтується на історичних прикладах проблем державотворення. Завдяки цим прикладам формувалася протягом століть правова свідомість громадян США. При цьому американські громадяни повинні усвідомити, що серед багатогранних функцій держави найважливішим питанням є захист приватної власності засобами кримінально-правового переслідування тих осіб, які робили замах на цю «священну корову» буржуазного суспільства.

І першим, хто, з наукової точки зору почав розробляти і втілювати до життя цю иде, став третій Президента США Т. Джефферсон. Як голова молодій американській держави він шукав правильне співвідношення між злочином та покаранням за нього, особливо коли

шла мова за зазіхання кримінальників на священну для американської буржуазії приватну власність.

Слідом за Джефферсоном протягом століть намагались реалізовувати на наступні очільники США за допомогою наукового співтовариства. В наш час вони належать до двох основних напрямків вивчення кримінально-правової політики країни-лідера світового співтовариства, демократичних держав – консервативного (Р. Мюллер, Дж. Міллер, М. Кортан, М.П. Рот, К. Шлегль Д. Шпіндель, В. Чеймблісс, Г. Хартлі) і ліберального (М. Бейлі, Г. Готтліб, П. Колдгем, С. Дейл). Однак і консервативні, і ліберальні послідовники ідей Т. Джефферсона якимось мимохідь пов'язують особливості кримінальних злочинів і системи покарання за них з соціальним і майновим станом суб'єктів кримінально-правової політики США. Між тим, саме це протягом всього життя дуже цікавило Джефферсона і було відображено ним в низці праць теоретичного і практичного спрямування [1].

Загальний та конкретний підхід американських учених спрямував вітчизняних науковців В. Біленького, В. Калашникова, В. Малишко, Є.Ю. Полянського, А. Савченка, В. Фріса на аналіз даної проблеми [2]. Проте вони здійснили лише перші кроки на даному шляху, причому, у вітчизняній науці поки що відсутні конкретні підходи «батька-засновника» США до проблем кримінальних злочинів та покарання зв їх здійснення. Між тим, саме це і є наріжним камінням правової політики будь-якого очільника США, починаючи з «батьків-засновників» американської держави – Дж. Вашингтона, Дж. Адамса, Т. Джефферсона і Дж. Медісона. Серед них особливо чітко проявив себе як практик і теоретик державного будівництва саме третій американський президент.

Тому метою даної статті є аналіз кримінально-правової політики Т. Джефферсона, чим ім'ям всі його наступники клялися і клянуться продовжувати все, що спрямовано на захист демократії і свободи громадян від кримінальних посягань на життя і добробут.

Результати дослідження. Слід вказати, що у широкому загалі американських фахівців з державної кримінально-правової політики її змістом визнається не лише практична діяльність з викорінення злочинності, а й формування ідеології захисту. Ця ідеологія заснована на пануючій в американському суспільстві протягом століть сукупності ідей, поглядів, уявлень про те, в ім'я яких цілей, якими методами і засобами, за якими напрямками і в яких формах має реалізовуватися боротьба держави проти злочинності. Ідеологія викорінення злочинності втілена в низці політико-правових та нормативних документів і реалізована в практичній діяльності з охорони суспільних відносин від злочинності.

Витоки ж цього процесу, безпосередньо пов'язаного з діяльністю Т. Джефферсона, почалися вже під час війни за незалежність США. Тоді автор головних документів першої американської революції втілював до життя матеріальні і духовні інтереси багатих віргінських землевласників, до яких сам і належав. У віці 26 років його було обрано депутатом віргінської законодавчої асамблеї, в якій провів шість років, до початку війни за незалежність США. Джефферсон виступив активним учасником визвольного руху британських колоній, ввібравши у себе багатство ідеї Просвітництва. Серед його настільних книг були твори англійських філософів Дж. Локка, Ф. Бекона та В. Гаррінгтона, а також французьких просвітителів Ж.-Ж. Руссо та М. Кондорсе. Але погляди Джефферсона відобразили головним чином досвід історичного розвитку самих британських колоній у Північній Америці. Його думка формувалася під впливом конкретних інтересів молодого американського народу, якому війна за незалежність була потрібна для нічим не обмеженого і прискореного розвитку буржуазних відносин, паростки яких були привнесені до Нового Світу з першими колоністами [3].

Цією філософією була пронизана всесвітньо відома Декларація незалежності США, конкретним автором якої був саме Джефферсон. Приблизно водночас він почав роботу над «Нотатками про штат Віргінія», які стали фундаментом для боротьби Джефферсона за подальший незалежний розвиток тринадцяти колишніх англійських колоній, що утворили американську федеративну державу [4].

Сприятливим мотивом для написання цієї блискучої праці стало звернення секретаря французької дипломатичної місії в Америці Ф. Марбуа до губернаторів усіх тринадцяти штатів, які ведуть боротьбу за незалежність про природу, економіку, політику та громадські підряди окремих штатів, отриманих. Але відгукнувся лише Джефферсон, надавши Марбуа величезний звід фактів про Віргіні, та й про інші штати. Ці юридичні та історичні факти були потрібні французькому уряду, щоб зрозуміти, чи потрібно Франції і надалі інвестувати в американську революцію, щоб нова Америка допомогла Парижу вести геополітичну боротьбу проти його одвічного ворога – Англії.

Джефферсон говорив про незавершеність американської революції та пропонував шляхи для вирішення цієї проблеми, у тому числі – захист приватної власності, яка була конфіскована американськими революціонерами у ворогів революції, так званих «роялістів», що залишалися на боці Британської Америки. Тому Джефферсон у своїх «Нотатках» мав обґрунтувати складні правові наслідки переможної Війни за незалежність США головними фактами з економічного і політичного розвитку колоній до початку першої американської революції.

Загально визнане, що економічний розвиток колоній тривалий час йшов традиційним шляхом. Це означало, що Британська Америка повинна була стати ринком збуту промислових виробів британських мануфактур, а також джерелом дешевої сировини лише для них. Неабияку роль в цьому ставленні до американських колоній Лондона відіграла й податкова політика метрополії, що захищала інтереси британської монархії, лендлордів і буржуазії Альбіону. Торгівля з колоніями здавна була засобом збагачення метрополії, яка насаджувала таку систему управління і права в американських володіннях Корони Англії, котра забезпечувала збереження сприятливого для неї торгового балансу [5, с. 137]. За таких умов, прогресивний розвиток економічних відносин в англійських приатлантичних колоніях штучно стримувався політикою Британської імперії.

Американське колоніальне суспільство до Війни за незалежність підійшло буржуазним шляхом, хоча воно так і не перетворилося на класичне буржуазне суспільство. Майже дві п'ятих частини населення колоній становили саме ті верстви населення, яких нещадно експлуатували, – білі кабальні слуги, негри-раби і наймані робітники. Існував також величезний прошарок дрібних власників (фермери і ремісники), які володіли майном, що оцінювалося менше ніж у двісті фунтів стерлінгів. Це автоматично означало, що такі особи не відповідали вимогам майнового цензу, який обмежував участь громадян у справах управління суспільством.

Побудова нової незалежної держави, в якій швидко поширювався б подальший розвиток мануфактурного капіталізму, слід було підкріпити а відповідним правовим актом, автором якого став саме Джефферсон. Його колеги сподівалися на те, що даний акт відіграв би роль «подушка безпеки», яка захистила б їх на випадок поразки бунтівної Америки від кримінального переслідування з боку метрополії. Таку роль і відіграла «Декларація представників США», прийнята II Континентальним конгресом.

У першому власне американському законодавчому акті палко викривалася розбійницька політика старої метрополії щодо колоній в галузі економіки. Однак жодним словом фактичний автор цього акту Т. Джефферсон не обмовився про те, що джерелами первісного нагромадження капіталу для перших американців були піратство, контрабанда і масові порушення морського призового права, що визнавалися цивілізованими державами як протиправні. Згодом, однак, у власній «Автобіографії» Джефферсон про всяк випадок дуже лаконічно вказав, що ці протизаконні промисли попередників американських буржуазних революціонерів не можуть бути законні в новій буржуазній державі.

На жаль, Декларації незалежності в Україні приділяється незначна увага лише в підручниках з історії держави і права зарубіжних країн, проте знання її основних положень вважається обов'язковим для майбутніх американських юристів, істориків, політологів і соціологів, щоб нагадати ім чому Джефферсон в основу своєї державно-правової політики поклав вирішення взаємопов'язаних проблем молодій республіці – злочин та

покарання. Власне ці проблеми і слід було вирішувати, перш за все, уряду нової держави, про що Джефферсон написав науступним чином: «Ми вважаємо за самоочевидні істини, що всіх людей створено рівними; що Творець обдарував їх певними невід’ємними правами, до яких належать життя, свобода і прагнення щастя; що уряди встановлюються між людьми на те, щоб забезпечувати ці права, а влада урядів походить із згоди тих, ким вони управляють; що в кожному випадку, коли якась форма правління стає згубною для такої мети, народ має право змінити або скасувати її і встановити новий уряд, спираючись на такі принципи та організуючи його владу в такі способи, які видаються народу найдоцільнішими для досягнення своєї безпеки і щастя» [6].

Необхідно зрозуміти, що Декларація незалежності відіграла видатну роль у розвитку загального процесу формування політико-правових ідей, що відбувався в цивілізованому світі за часів раннього капіталізму. Це явище знайшло відображення у двох важливих політичних доктринах, перша з яких – доктрина прямої демократії – передбачала наділення рядових виборців правом винесення остаточного рішення з будь-якого важливого питання за допомогою референдуму. Інша доктрина – простої, або чистої демократії – означала скасування роздільного представництва різних соціальних груп, заможних і незаможних, у законодавчій гілці влади і введення замість цього спільного і рівноправного представництва усіх громадян.

Ідеї Просвітництва втратили свою актуальність під час Війни за незалежність, бо центр уваги громадськості змістився на більш актуальні питання. Проте, окремі просвітницькі цінності збереглися і набули нового значення, адже такі теоретичні постулати пройшли перевірку у вогні війни [7, с. 354]. При цьому, в еволюції ранньої суспільно-політичної думки США чітко простежуються дві тенденції. Перша – демократична думка, яку представляли Б. Франклін, Т. Пейн і Т. Джефферсон, ґрунтувалася на ідеї народного представництва. Друга тенденція більш поміркована. Вона визначається в історіографії як федералістська. Її очолювали О. Гамільтон, Дж. Медісон і Дж. Адамс, які не виступали проти демократів з відкритим забралом, але відстоювали ідею міцної представницької республіки, яка б посилювала позиції панівних верств населення Британської Америки і спиралася на законодавство.

Відомо, що гострої політичної боротьби серед представників двох напрямів ідеології першої американської революції не було. Однак з початком революції їм слід було перейти до втілення своїх ідей до життя. Власне тоді і виявилось, що, на відміну від «патріотів», тобто рішучих прибічників розриву політичних зв’язків повсталого Британської Америки з минулою метрополією, багато представників колоніальної верхівки, так званих «роялістів», виступили проти розриву політичних зв’язків з Великобританією.

Два питання стали для американської еліти найважливішими – закріплення права своєї буржуазної власності та її захист засобами кримінально-правового переслідування криміналітету. Британські володіння в Північній Америці за всіх розбіжностей їх економічних і політичних інститутів існували в правовому полі метрополії, й тому навіть у північних колоніях, для яких більшою мірою, на відміну від рабовласницького Півдня, була характерна «буржуазність» розвитку, проводили однотипну карну політику. Що стосується переслідування кримінальних злочинців, то ще у колонії релігійних дисидентів Новий Плімут, створеної в 1620 р. на території сучасного американського штату Массачусетс, правову базу для формування власне буржуазних державно-правових відносин було закладено відомою «Угодою на «Мейфлауері». Там було вказано: «Ми створимо і введемо такі справедливі й однакові для всіх закони, ордонанси, акти, постанови й адміністративні рішення, які будуть у той чи інший час найкорисніші нам та відповідатимуть загальному благу колонії і яким обіцяємо підкоритися» [8, с. 472].

Однак пишномовні обіцянки засновників Нового Плімуту незабаром були іншим чином викладені у «Великих основах 1636 року», які законодавчо закріпили основні права і вольності багатих колоністів. Норми цієї збірки законів передбачали такі покарання тимчасових і довічних рабів за правопорушення, як відпрацювання на важких роботах і побиття батогами. Для сервентів, що не підкорялися господарям, було введено режим каторжного утримання в робітному будинку.

Схожа політика була властивай іншим британським колоніям. Так от, губернатор колонії Массачусетс Дж. Вінтроп дотримувався думки про те, що правосуб'єктність особи повинна бути обмежена рамками, визначеними її становим і майновим положенням. Вінтроп стверджував: «Усе могутній Бог у своїй святості і мудрості так визначив умови існування людей, щоб за всіх часів хтось був бідний, а хтось багатий, хтось стояв вище, а хтось перебував в них у підпорядкуванні» [9, р. 195–197]. І це було майже незмінно аж до Війни за незалежність, під час якої почлася реформа нового кримінального і процесуального. Свій пам'ятний внесок у цей процес першим зробив Т. Джефферсон, який протягом свого довгого політичного життя сповідував демократичні ідеали, наполягав на скасуванні рабства, вимагав безоплатної роздачі землі незаможним співвітчизникам-землеробам, визнавав право народу на повстання проти узурпаторів політичної влади. Разом з тим Т. Джефферсон виявив уміння пристосовуватися до інтересів рабовласників і торгово-промислової буржуазії. Внаслідок цього його спадщина служить джерелом натхнення для багатьох американських політичних діячів до нашого часу.

Джефферсон був головою Комітету зі створення Декларації незалежності. Крім нього, у комітеті було ще 4 особи: Джон Адамс, Бенджамін Франклін, Роджер Шерман та Роберт Р. Лівінгстон. На одній із зустрічей комітету ці 4 особи одногосно попросили Джефферсона написати декларацію самому. Бібліотеку конгресу США було створено на основі його колекції друкованих видань. Джефферсон заснував Університет Вірджинії (University of Virginia) та створив його першу програму. Джефферсон був губернатором Вірджинії (1779–1781), першим державним секретарем США (1789–1795), другим віце-президентом (1797–1801) та третім президентом США (1801–1809). Джефферсон і Мартін Ван Бюрен – єдині американські політики, які по черзі займали посади державного секретаря, віце-президента і президента. Він був різнобічним вченим – агрономом, архітектором, археологом, палеонтологом, винахідником, колекціонером, письменником. Як архітектор Джефферсон спроектував, серед інших, будівлі Капітолію штату Вірджинія, Вірджинського університету та власну власну садибу Монтічелло. Він широко відомий як один із основних творців доктрини відокремлення церкви від держави.

Будучи президентом, у вільний час Джефферсон скомпілював свій варіант Нового Завіту, створивши так звану «Біблію Джефферсона». Сам Джефферсон писав у листі Джону Адамсу наступне: «Те, що в мене вийшло, – це найвищий і найсприятливіший моральний кодекс, який колись пропонувався людям». У 1904 році Конгрес США ухвалив видати цю працю в літографічному вигляді, і до середини 1950-х років ця книга вручалася кожному новому члену Конгресу.

Напередодні відкритих військових дій з Великобританією колоністи сформували Континентальний конгрес, який почав зустрічатися у Філадельфії в 1774 році. Протягом наступних п'ятнадцяти років Континентальний конгрес заклав основу правову основу функціонування для своєї нації, включаючи нове кримінальне федеральне право і нову судову систему. засновники нації додали нову систему федерального кримінального права. Тоді Джефферсон звернув увагу на те, що засади кримінального права і кримінального процесу були передбачені імперською Конституцією Альбіону. Вона являла собою сукупність різних правових джерел, що закріпили природні права, властиві всім вільним і заможним підданам Корони Англії. Ці права були проголошені в таких документах, як Велика хартія вольностей (1215), Петиція про права (1625) і Декларація. Ці та інші акти склали англійську правову систему, в якій панували прецедентів, «пересаджених» на американський ґрунт [10, р. 85]. Саме на підставі прецедентів протягом всього колоніального періоду історії США вирішувалися проблеми покарання злочинців.

Зрозуміло, що закони, які діяли во времена монарха, відповідали лише цій формі правління або включали принципи, несумісні з республіканськими ідеалами. Тому Перший континентальний конгрес призначив Комітет з перегляду всього склепіння законів для того, щоб привести його в належну форму і до меншого обсягу, а потім доповісти асамблеї. Загальне право Англії, під яким мається на увазі та частина англійського права, котра

передувала найдавнішому з дійшли до нас статутів, послужило для цієї роботи основою. Необхідні зміни в ньому, як і у всьому зводі британських статутів, а також актах асамблеї, які вважалося за доцільне зберегти, були коротко викладені в 126 нових актах. Основними були наступні проблеми: земельна власність, суспільні роботи, натуралізація іноземців та ін.

Злочин і поведження зі злочинцями ставали наскрізними темами американської правової історії [11]. Смертна кара, тортури та публічне приниження, що були поширеним явищем у ранні колоніальні дні, поступово втрачали прихильність громадськості протягом 1700-х років. Однак, на переконання Джефферсона, який був на вістрі руху реформаторів, цього було замало. Майбутній третій президент США вважав, що багато ідей Просвітництва, які основою ідеології перої американської революції втратили свою привабливість для переможців у цьому русі чи не всесвітнього характеру. Він наполягав на тому, що становлення і розвиток державного-правової політики незалежних США слід розпочати з утворення нової інтелігенцію, яка б йдейно підкріплювала розвиток державної політики, у тому числі – політики боротьби проти кримінальних злочинів.

Для цього Джефферсону довелося звернутися до європейського досвіду розвитку кримінально-процесуального права на засадах гуманного ставлення до злочинців. Прикладом такого характеру слугували праці Ч.О. Беккарія («Злочини і покарання») і Е. Ваттеля («Право народів, або принципи природного права, що застосовуються до поведінки і справ націй і суверенів») [12].

Впливом італійського Просвітництва на Американську революцію американські учені мужі колоніальної доби нехтували, поки за цю справу не взявся сам Джефферсон. Книга Беккарія, *Dei delitti e delle pene* (1764), перекладена англійською мовою як «Про злочини і покарання» (1767), суттєво сформував погляди в Американській революції і правочини. Перші чотири США Президенти – Вашингтон, Адамс, Джефферсон і Медісон – були натхненні трактатом Беккарія, який можна вважати каталізатором Війни за незалежність. Беккарія виступав проти смертної кари піддавав критиці британську думку про смертну кару, тортури і жорстокості. Врешті решт, основоположні правові документи Америки – Декларація незалежності, Конституція США та Білл Права були сформульовані на підставі ідей Беккарія.

Врешті решт, ідеї Беккарія про урядову кримінальну політику, яка б захищала інтереси верхів американського суспільства, через Джефферсона, а потім завдяки працям його молодшого товарища Дж. Медісона, стали фундаментом американської юриспруденції. І про це подбали юристи з числа заможних американців, адже це було їхнім становим обов'язком [13, р. 81]. Саме під впливом праць Джефферсона врозпалі революції, у 1777 р., президент Йельського університету Е. Стайлз висунув питання про вдосконалення професійної підготовки юристів: «Професорство в галузі права таке ж важливе, як і в галузі медицини. Це потрібне не для того, щоб готувати юристів або барристерів, а для виховання громадян. Можливо, менш чверті молодих джентльменів, які отримали освіту в коледжі, стають спеціалістами в галузі богослов'я, права або медицини. Велика частина цих людей, завершивши академічний курс навчання, повернется до дому, увіллються в суспільство і почнуть займатися торгівлею або своїм господарством. Тим не менше, вірогідно, що більшість цих людей самим потоком їхнього життя втягнуться в ту чи іншу сферу громадянської або державної діяльності. Багатьом з них, дійсно достойних пристальної уваги з огляду на їхнє виховання та освіту, дозволять стати корисними членами суспільства, представниками вибраного кола – мировими суддями, членами законодавчих органів, суддями і депутатами у конгресі» [14, р. 242].

Дійсно, американські можновладці завжди вважали юриспруденцію найважливішою справою своєї діяльності у всіх сферах життя. Вони одвічно слідують головним ідеям Джефферсона, який писав у своїх численних творах, архів яких зберігається в місті Філадельфія, в Американському філософському товаристві, заснованому Франкліном, що політика протидії злочинності має бути єдиною за суттю і призначенням, адже це обумовлено єдиними завданнями, цілями і принципами, на яких вона ґрунтується. До обґрунтування таких ідей він звернувся після написання Декларації незалежності.

Джефферсон повернувся до Вірджинії, де його було призначено до комітету з перегляду всього кодексу законів колишньої британської колонії, щоб привести його у відповідність із принципами республіки та узгодити закони Вірджинії з найкращими. практики Просвітництва. Пізніше Джефферсон сказав, що це була найважча робота в його житті. І це тому, що, оскільки діяльність держави спрямована на охорону суспільних відносин від злочинних посягань на право приватної власності, вона об'єктивно складається з двох основних компонентів – запобігання злочинам та своєчасного розшуку злочинців. Крім того, Джефферсон у своїй праці «Автобіографія» та інших роботах висловив здогад відносно того, що кримінальна політика є специфічним напрямком діяльності держави, пов'язаним з розробкою і встановленням підстав і принципів кримінальної відповідальності, визначенням кола злочинних діянь і видів кримінально-правового покарання, порядку і умов звільнення від кримінальної відповідальності з метою забезпечення надійного захисту інтересів особистості, суспільства, держави від злочинних посягань [15, р. 310].

Ці здогади ведуть свій початок з 1778 року, коли Джефферсон утворив видатне, дійсне наукове дослідження, призначене для переходу від кримінального і кримінально-процесуального права Британської імперії нового, суто американського права, яке б діяло в його родному штаті Вірджинія і навіть в інших штатах, що вели боротьбу за незалежність. Назва його твору показова – «Законопроект про розподіл злочинів і покарань». У цій праці видатний мислитель писав: «У той час як часто трапляється, що злі та розпусні люди, підкоряючись пануванню непомірних пристрастей, чинять напади на життя, свободи та власність інших, безпечно користування цим спонукає людей об'єднуватися в цивільне суспільство, адже діючий уряд є несправним. Це тому, що його основною метою було не стримування таких злочинних дій шляхом призначення належного покарання тим, хто їх вчиняє. Між тим, з цілей суспільства випливає, що кожен його член, вчиняючи шкоду, не втрачає повністю захисту своїх співгромадян, але, зазнавши покарання, пропорційного своєму злочину, має право на їх захист від усе більшого болю, так що законодавча влада стає обов'язком розташувати в належному масштабі злочини, які їм може бути необхідно придушити, і пристосувати до них відповідний ступінь покарань. І враховуючи, що виправлення правопорушників, хоч це є об'єктом, який заслуговує на увагу законів, зовсім не здійснюється смертною карою, яка винищує замість виправлення, і має бути останнім меланхолійним ресурсом проти тих, чиє існування стало несумісним з безпекою своїх співгромадян, які також послаблюють державу, відсікаючи таку кількість тих, хто, якщо реформувати, міг би відновити здорових членів суспільства, які, навіть під час виправлення, могли б стати корисними в різних роботах для суспільства, і б бути живими та довготривалими видовищами, щоб утримати інших від вчинення подібних правопорушень. І оскільки досвід усіх віків і країн показав, що жорстокі й кровні закони перешкоджають їхній власній меті, залучаючи доброзичливість людства до припинення судового переслідування, придушення свідчень або упередженого їх вислуховування, коли, якби покарання було лише пропорційним, до шкоди люди вважали б своїм бажанням, а також своїм обов'язком стежити за дотриманням законів. Для того, щоб зробити злочини та покарання більш пропорційними одне до одного: Генеральна асамблея ухвалить, що жоден злочин відтепер не каратиметься позбавленням життя або тіла, за винятком тих, для яких надалі передбачено таке покарання» [16].

Т. Джефферсон не був проти смертної кари. Він вважав, що громадянин використав своє право на життя за «суспільним договором» за двох умов: жахливого вбивства при обтяжуючих обставинах і зради власної країни. Коли він починав, у Вірджинії було 39 кримінальних злочинів, включаючи крадіжку капусти, які каралися смертною карою. На той час, коли він закінчив, кількість злочинів, які караються смертною карою, скоротилася до двох: жахливе вбивство з обтяжуючими обставинами та зрада державі. На жаль, Палата делегатів Вірджинії не поділяла освічених поглядів Джефферсона. Вони відмовилися прийняти будь-який закон про реформи, який не визначав би конокрадість як злочин, за який загрожує смертна кара. Проте з часом і ця проблема була врегульована у федеральному законодавстві США, у Конституції Америки з урахування ідей Т. Джефферсона про співвідношення злочинів та укари я за їх скоєння.

12. Bessler J. The Italian Enlightenment and the American Revolution: Cesare Beccaria's Forgotten Influence on American Law. 178 p. URL: https://scholarworks.law.ubalt.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1973&context=all_fac
13. Greenberg D. Crime and Law Enforcement in the Colony of New York, 1691–1776. Ithaca : Seal Book, 1976. XVI, 320 p.
14. Philosophy in America / ed. by P. R. Anderson, M. H. Fish. N. Y.: Yale University Press, 1939. XX, 541 p.
15. Maier P. R. From Resistance to Revolution. N. Y.: Mac Grow Hill Book Company, 1992. XVI, 362 p.
16. Jefferson Th. A Bill for Proportioning Crimes and Punishments 1778. Papers 2:492–504. URL: <https://press-pubs.uchicago.edu/founders/documents/amendVIIIs10.html>

